

Stichting Noordster terug op Scheveningen

Dr. Lelykade 156
2583 CN Den Haag
Email: info@sch236.nl
www.sch236.nl

Praairapport SCH 236 Noordster

Praaibericht No. 17 – september-oktober 2020

Wel gebeurd – niet gevierd...

Het was ook voor de Noordster een corona-kwakkelende zomer. Wegens de in acht te nemen RIVM-richtlijnen kunnen de restauratiewerkzaamheden maar met een paar man tegelijk en mondjesmaat worden uitgevoerd. Het was noodgedwongen stil aan boord. En dat terwijl er in 'normale tijden' weer zoveel moois te vieren was geweest.

In het jaar van 75 jaar Vrijheid zouden namelijk ook aan boord de gedachten zijn terug gegaan naar het bevrijdingsjaar 1945. Het jaar waarin vanuit Scheveningen de (haring)visserij kon worden hervat nadat deze in de bezettingsjaren had stilgelegen. In juni 1945 kwamen er weer wat loggers naar Scheveningen terug om te worden klaargemaakt voor de haringvisserij. Een gedenkwaardige dag werd dinsdag 10 juli: toen voer schipper Jacob Martinus Mos met de SCH 310 'Excelsior' als eerste uit ter haringvisserij. Een stille opening van het haringseizoen, zonder vlaggen en feestelijkheden. Drie dagen later ging schipper Cornelis den Heijer met de SCH 245 'Industrie' naar zee. Dat was een 'lukkerman', want hij kwam al een dag of tien later (boorde)vol geladen terug met 30 last oftewel 510 kantjes haring. De 'Excelsior' kwam op 31 juli met 25 last binnen na een reis van drie weken. Het was het begin van de boeiende geschiedenis van de na-oorlogse vleetvisserij, waarover onze Noordstervrijwilligers Nico Mos en Bert van der Toorn een boek aan het schrijven zijn en waarvan we in *De Scheveninger* al een paar voorproefjes kregen.

Afb: De (in 1947 verbouwde) SCH 310 'Excelsior' uitvarend op Vlaggetjesdag begin jaren vijftig. Fotograaf Charles Smith. Collectie Muzee Scheveningen

Op de primeur van de SCH 310 hadden we 75 jaar later graag aan boord van de Noordster het glas geheven – vooral ook in het bijzijn van onze hoogsteigen penningmeester Martin Mos, kleinzoon van schipper Jacob Mos. En tegelijkertijd hadden we ook stilgestaan bij de historische gebeurtenis dat het op 7 juli zeventig jaar geleden was dat onze spiksplinternieuwe Noordster in 1950 na een vleetreis voor het eerst uitvoer voor de haringvisserij met de trawl. Maar corona trok een streep door de rekening...

Voortgang restauratie

Gelukkig ligt het werk aan boord niet helemaal stil en wordt er toch voortgang geboekt. Er wordt waar nodig geschilderd en onderhoud verricht. In de machinekamer werden nieuwe uitlaatleidingen geplaatst zodat de lichtmotor weer kan draaien dat het een lieve lust is.

Winch weer op plaats

Een belangrijke gebeurtenis was de herplaatsing van de winch. Die werd met man en macht aan boord gehesen en op zijn plek voor de brug geplaatst. De winch werd bij Boeg gerestaureerd en voorzien van een door graaiploeglid Geert Gunneweg vervaardigde houten kop. Die werd tijdens de vleetvisserij gebruikt voor het binnenhalen van de reep, een zware lijn waaraan de vleet in zee drijft. Het was een vaste klus voor de afhouder, doorgaans het (ook in jaren) jongste bemanningslid aan boord, met een vaste plek achter de winchkop.

Afb: aan boord hijsen van de winch

Afb: de winch staat op zijn plaats

Dirk met schurftplatingen

Aan de achtermast werd de tuigage aangevuld met de zogenoemde 'dirk met schurftplatingen'. Oftewel op z'n Schevenings 'dirrek met schurrefplatingen'. Deze lijn loopt diagonaal langs het gatzeil en om het zeildoek te beschermen tegen het schavielen is de dirklijn omwoeld met op een bepaalde wijze plat gevlochten touwwerk – in de wandelgangen ook wel 'haar' genoemd. Een karakteristiek beeld op oude foto's. In de praktijk raakten na verloop van tijd de schurftplatingen versleten en werden nagenoeg kaal. Naar men zegt komt daar de Scheveningse uitdrukking 'ij èb gien 'aer op z'n dirrek' vandaan, waarbij 'hij' en 'zijn' dus slaan op de betreffende logger.

Gaffel in de maak

De tuigage voor de achtermast zal compleet zijn wanneer ook de gaffel klaar is. Die wordt momenteel in de werkplaats 'De Tweeling' van de historische zeillogger VL 92 Balder in Vlaardingen met meesterschap en helemaal handmatig gemaakt door graaiploeglid Piet Regeer. Uit een lange balk komt geleidelijk een fraai rondhout te voorschijn, waarvan de klauw straks om de mast grijpt.

Afb: gaffel met klauw

Jonen in het want

Half september werden de jonen in het want gezet. Zowel aan bakboord als aan stuurboord staan zij verticaal in het want, geschilderd in de traditionele kleur wit met om het tongedeelte/ronde houten drijflichaam een band in de kleur zwart van rederij J.J. van der Toorn.

Afb: joon in bakboordwant

Afb: joon in stuurboordwant

De stand in zee drijvende jonen met aan de top een of twee vlaggetjes dienden ervoor om de vleet voor de scheepvaart te markeren. Een aan het uiterste eind van de vleet en die daarom 'ûterjôn' (uiterste joon) heette. En een halverwege en die dus de 'halve vleet' markeerde. Als die joon tijdens het halen van de vleet binnen was, was het tijd voor een bak koffie, voordat men verder ging met de tweede helft. Met de jonen in het want krijgt de Noordster steeds meer het vertrouwde beeld van een haringlogger.

Afb: reling bij open luik

Reling rond entree

Rond de entree van het voormalige tonnenruim werd een vaste reling aangebracht. De ijzeren constructie is helemaal in stijl en vormt een solide beveiliging wanneer het toegangsluik boven de trap naar beneden open staat. Het hekwerk is noodzakelijk in verband met de veiligheid, maar aan het aanzicht van het in oude glorie teruggebrachte dek doet het nauwelijks afbreuk.

Afb: reling bij gesloten luik

Noordster als plek van afscheid

16 september nam Boudewijn Revis in verband met zijn defungeren als wethouder afscheid van enige Scheveningse vrijwilligersorganisaties. Hij deed dit op de kade vóór de Noordster. Natuurlijk hadden we onze 'scheepswethouder' met zijn gasten een plek óp de Noordster gegund, maar dat was wegens de corona-richtlijnen niet mogelijk. Wel vormde onze logger een prachtig decor! Acht leden van onze graaiploeg zorgden er onder leiding van Wout Bruin en zijn vrouw Tineke voor dat het de tientallen gasten aan niets ontbrak. De Noordster is een prachtige plek om iets te vieren!

Afb: caterende graaiploegleden

DENKT U OM UW DONATIE?

Onze tweede penningmeester Nico Mos maakte mij er op attent dat enkele donateurs hun bijdrage over 2019 en 2020 nog niet hebben voldaan. Graag ontvangen wij die alsnog. Onze Noordster heeft u hard nodig. Alvast bedankt!

Een hartelijke groet vanaf brug en bestuurstafel van de Noordster.

Mr Henk Grootveld

Voorzitter Stichting SCH-236 Noordster terug op Scheveningen